

Sochy v zámeckém parku

V zámeckém parku můžete obdivovat řadu soch, které tvoří výjimečný a ojedinělý cyklus zaměřený na člověka a přírodu. Autorství soch je připisováno Janu Dlouhému-Langovi a Františku Václavu Adámkovi z Benátek nad Jizerou, kteří je vytvořili z jemnozrnného pískovce z okolí Brandýsa nad Labem patrně podle Braunových návrhů.

Sochařská výzdoba parku je unikátním souborem srovnatelným jen s řadami alegorií v Kuksu. Liší se ovšem svým zaměřením i provedením. Zatímco skulptury v Kuksu zobrazují člověka, jeho povahu, ctnosti a neřesti, lyský cyklus je obrácen k přírodě a zachycuje v kameni koloběh života a prostředí, které člověka obklopuje. Takto zpracovaný cyklus dvanácti měsíců, ročních období, dne a noci, přírodních živlů a světadílů nemá ve světovém sochařství obdoby. Sochy měsíců jsou umístěny ve dvou řadách proti sobě v hlavní osově habrové aleji, na podstavcích, jejichž čtyři zrcadla nesou dnes již nezřetelný německý text. Alegorie ročních dob jsou vyvrcholem celého souboru svojí křehkostí a skladebnou vyvážeností. Jsou osazeny na hranici prvního parteru, v pořadí zprava Léto, Jaro, Podzim a Zima. Na třech schodištích, jimiž se sestupuje z prvního do druhého parteru, jsou osazeny další alegorie, tvořené drobnými putti (dekorativní dětské figury, typické pro

baroko). Výjimku tvoří prostřední schodiště, na jehož vrchní části stojí vpravo Venuše a vlevo Adonis. Slohově se velmi liší od prací Adámka. V dolní části tohoto schodiště je pod Adonisem alegorie Dne (putti se sluncem v oválném štítě), naproti pak alegorie Noci (putti s měsícem a hvězdou). Putti již patří k dílům Adámkovým.

Jižní schodiště zdobí alegorie čtyř tehdy známých světadílů. Vpravo nahoře s rohem hojnosti a lvem je Afrika, pod ní putti s korunou na hlavě, papežskou tiarou u levé nohy a s miniaturou chrámu v pravé ruce znázorňuje Evropu. Vlevo nahoře postava s péřovou čelenkou, opírající se levou rukou o luk a stojící levou nohou na ještěři, značí Ameriku a konečně pod ní se svazkem orientálních plodů v pravé ruce a s velbloudem u pravé nohy alegorie Asie. Na severním schodišti představují putti živly. Nahoře vpravo na orlu sedící, držící vzdouvající se plášť a pravou rukou se opírající o měch představuje vzduch. Pod ní stojící soška s mušlí a rybou znázorňuje vodu. Vlevo nahoře putti u nádoby se šlehajícími plameny znamená oheň a pod ní putti s atributy zeměkoule a rýčem znázorňuje zemi. K pracem Františka Adámka staršího z Benátek nad Jizerou ještě patří dvojice lvic, lvů a sfing s kartušemi, umístěné ve druhém zahradním parteru.

Druhý parter francouzského parku uzavírá východně od zámku řada šesti mytologických soch – dílo sochaře Ignáce Františka Platzera. Při pohledu od zámku je můžeme představit zprava takto: Zeus – vládce bohů a lidí, Hefajstos – bůh ohně, Artemis – bohyně lovu, Deméter – bohyně úrody a plodnosti země, Gaia – matka země a Poseidon – bůh moří. Uvádějí se i názvy bohů z římské mytologie: Jupiter, Vulkán, Diana, Pomona, Tellus a Neptun. Autorství I. F. Platzera není sice písemně doloženo, ale sochy se námětem i provedením shodují s podobnými skupinami, vytvořenými pro Sweerts-Šporkův palác v Praze. Ze stejné dílny pocházejí i alegorie sedmera svobodných umění, z nichž se zachovaly v lyském parku čtyři. S největší pravděpodobností to jsou astronomie, geometrie, gramatika a rétorika. Putti geometrie najdeme na rozhraní francouzského a anglického parku, blíže sochám živlů. Za ním severním směrem je alegorie astronomie. Proti západnímu Benjaminovu křídlu je umístěna alegorie gramatiky a konečně v prostoře čestného dvora stojí alegorie rétoriky. I když sochařská výzdoba parku není dílem všeobecně známých umělců, sochy vytvořily české ruce a přes dílčí nedokonalosti v nich autoři zanechali kus svého srdce a hřejivého citu.

Vydalo Město Lysá nad Labem / 2025 / www.mestolysa.cz.
Více informací poskytne Turistické informační centrum,
Husovo náměstí 23/1, Lysá nad Labem

Zámecký park

Lysá
nad
Labem

Zámecký park

Park prošel ve třech stoletích složitým vývojem. Během třicetileté války byla veškerá zeleň kolem zámku zničena. Teprve F. A. Špork v roce 1696 položil základy zámecké okrasné zahrady – libosadu. Do dnešní rozlohy 21 hektarů park rozšířil až v roce 1744 Šporkův zeť František Karel Sweerts-Špork. Jedna z posledních úprav parku pak pochází z období po roce 1851, kdy nově získané lyské panství nechala upravovat a zvelebovat kněžna Štěpánka Rohanová.

O zámeckém parku máme první zmínky ze 17. století, kdy zde měly být štěpnice (ovocný sad), květnice a šafranice pro pěstování šafránu.

Představu, jak by měla zahrada vypadat, získal František Antonín Špork na cestách ve Francii a ve Valči v západních Čechách. V Lysé nechal na místě bývalé štěpnice vybudovat tzv. francouzský libosad, parádní zahradu. Do vznikající zahrady postupně umísťoval sochy dvanácti měsíců, světadílů, živlů, ročních období, sfing, lvů a dalších, které prostor zahrady dotvářely dle představ uměnímilovného hraběte. V úpravě parku pokračovala jeho dcera Anna Kateřina s manželem Karlem Rudolfem Sweerts-Šporkem, který nechal libosad doplnit sochami šesti antických bohů, vytvořených dílnou Ignáce Františka Platzera. Současně dokoupil další pozemky sousedící

s areálem zámku se záměrem založit zde anglický park, při jehož budování se inspiroval parkovými úpravami v Anglii. Tak získal francouzský libosad svůj protějšek v anglickém parku, pro nějž se vžilo pojmenování Bludnice. Další rozvoj zahrady probíhal ve 2. polovině 19. století, kdy panství patřilo kněžně Štěpánce Viktorii Rohanové. Baron Leitenberger na konci 19. století nechal park upravit v anglickém stylu v podstatě do dnešní podoby, a to za pomoci zahradního architekta Eduarda Petzolda. Poslední významné změny parku prodělal za Kinských, kteří ho obohatili řadou vzácných dřevin.

Po velké letní bouři v roce 2007 se v zámeckém parku vyvrátilo nebo bylo poškozeno mnoho vzrostlých dřevin. S ohledem na ochranu biodiverzity bylo založeno (především z dutých kmenů listnatých stromů) broukoviště, které se stalo domovem mnoha druhů brouků. Později přibyla houboviště a včeloviště. Informační panely u houboviště poukazují na význam dřevokazných hub, pro děti byly vytvořeny herní prvky ve tvaru hub. Včeloviště ukazuje život včel a pro názornost bylo doplněno několika úly, umístěnými dále v zahradě. V zámeckém parku se nachází oblíbené letní kino. Areál je rovněž dějištěm kulturních i sportovních akcí.

